

آزمون ۷ از ۱۴

شرکت تعاونی خدمات آموزشی کارکنان
سازمان سنجش آموزش کشور

اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می شود.
امام خمینی (ره)

**پاسخ تشریحی آزمون آزمایشی
سنجش دوازدهم - مرحله پنجم
(۱۴۰۱/۱۰/۲۳)**

علوم انسانی (دوازدهم)

کارنامه آزمون، عصر روز برگزاری آن از طریق سایت اینترنتی زیر قابل مشاهده می باشد:

www.sanjeshserv.ir

مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستانها و مراکز آموزشی

به منظور فراهم نمودن زمینه ارتباط مستقیم مدیران، مشاوران و دبیران محترم دبیرستانها و مراکز آموزشی همکار در امر آزمونهای آزمایشی سنجش و بهره مندی از نظرات ارزشمند شما عزیزان در خصوص این آزمونها، آدرس پست الکترونیکی test@sanjeshserv.com معرفی می گردد. از شما عزیزان دعوت می شود، دیدگاههای ارزشمند خود را از طریق آدرس فوق با مدیر تولیدات علمی و آموزشی این مجموعه در میان بگذارید.

کانال تلگرام آزمونهای آزمایشی سنجش @sanjesheducationgroup

ویژه پایه دوازدهم

ریاضی و آمار

۱. گزینه ۱ درست است.

کلمه «کار» را یک بسته در نظر می‌گیریم:

کار، م، ن، د

پس ۴ شیء داریم و جایگشت آن ۴! می‌شود.

۲. گزینه ۲ درست است.

یکسان

$$\boxed{2} \times \boxed{3} \times \boxed{4} \times \boxed{3}$$

↓

۳ عدد ۷ و ۳ و ۱ فرد هستند.

$$\xrightarrow{\text{تعداد}} \underbrace{2 \times 3 \times 4 \times 3}_{4!} = 4! \times 3$$

۳. گزینه ۴ درست است.

چون رنگ مهره‌ها مهم نیست و تعداد کل مهره‌ها $5 + 3 = 8$ مهره است، بنابراین داریم:

$$\binom{8}{3} = \frac{8!}{3!(8-3)!} = \frac{8 \times 7 \times \cancel{6} \times \cancel{5} \times \cancel{4} \times \cancel{3} \times \cancel{2} \times \cancel{1}}{\cancel{6} \times \cancel{5} \times \cancel{4}} = 56$$

۴. گزینه ۳ درست است.

ابتدا ۲ پزشک خاص را به‌عنوان یک بسته در نظر می‌گیریم که آن‌ها به ۲ طریق می‌توانند در یک ردیف کنار هم بنشینند و چون بقیه هیچ محدودیتی از کنار هم نشستن ندارند، تعداد ۸! طریق کنار هم قرار می‌گیرند:

تعداد : $2! \times 8!$

۵. گزینه ۴ درست است.

$$n(s) = \binom{5}{2} = \frac{5!}{2!3!} = 5 \times 2 = 10$$

$$n(A) = \binom{3}{1} \times \binom{2}{1} + \binom{3}{2} \binom{2}{0} = 3 \times 2 + 3 = 9$$

↓ ↓
یک قرمز دو قرمز

$$P(A) = \frac{n(A)}{n(s)} = \frac{9}{10}$$

۶. گزینه ۱ درست است.

H شیر

T خط

$$n(s) = 2^5 = 32$$

$A' = \{H, H, H, H, H\}$ لااقل یک خط نیاید

$$P(A') = \frac{n(A')}{n(s)} = \frac{1}{32}$$

$$P(A) = 1 - P(A') = 1 - \frac{1}{32} = \frac{31}{32}$$

۷. گزینه ۲ درست است.

$$B - A = B - (A \cap B) = B$$

چون A و B ناسازگارند

$$\Rightarrow P((B - A)') = P(B') = 1 - P(B) = 1 - 0.6 = 0.4$$

۸. گزینه ۱ درست است.

A: پیشامد آنکه مجموع دو تاس حداقل ۹ باشد، یعنی مجموع ۹ یا ۱۰ یا ۱۱ یا ۱۲ است:

$$n(s) = 36$$

$$A = \{(6, 3), (3, 6), (6, 4), (4, 6), (6, 5), (5, 6), (6, 6), (5, 4), (4, 5), (5, 5)\}$$

$$\Rightarrow n(A) = 10$$

$$\Rightarrow P(A) = \frac{n(A)}{n(s)} = \frac{10}{36}$$

۹. گزینه ۳ درست است.

$$\text{مهره‌ها} \Rightarrow n(s) = \binom{12}{3} = \frac{12 \times 11 \times 10 \times 9!}{3! \times 9!} = 2 \times 11 \times 10 = 220$$

$$n(A) = \binom{3}{1} \times \binom{4}{1} \times \binom{5}{1} = 3 \times 4 \times 5 = 60$$

$$\Rightarrow P(A) = \frac{n(A)}{n(s)} = \frac{60}{220} = \frac{3}{11}$$

۱۰. گزینه ۲ درست است.

با توجه به شکل چرخه مسائل آمار کتاب درسی، گزینه ۲ درست است.

۱۱. گزینه ۴ درست است.

ابتدا داده‌ها را مرتب کرده و سپس میانه و Q_1 و Q_3 را محاسبه می‌کنیم:

$$1, 1, \boxed{2}, 3, 4, \boxed{5}, 6, 7, \boxed{11}, 12, 16$$

$Q_1 \quad \text{میانه} = Q_2 \quad Q_3$

چون تعداد داده‌ها فرد است، داده وسطی میانه است.

$$\text{دامنه میان چارکی} = Q_3 - Q_1 = 11 - 2 = 9$$

۱۲. گزینه ۱ درست است.

ابتدا میانگین داده‌ها را به دست می‌آوریم:

$$\bar{X} = \frac{X_1 + X_2 + \dots + X_n}{n} = \frac{5 + 2 + 4 + 3 + 6 + 15 + 7}{7} = 6$$

$$\begin{aligned} S &= \sqrt{\frac{(X_1 - \bar{X})^2 + \dots + (X_n - \bar{X})^2}{n}} \\ &= \sqrt{\frac{(5-6)^2 + (2-6)^2 + (4-6)^2 + (3-6)^2 + (6-6)^2 + (15-6)^2 + (7-6)^2}{7}} \\ &= \sqrt{\frac{1+16+4+9+0+81+1}{7}} = \sqrt{16} = 4 \end{aligned}$$

۱۳. گزینه ۳ درست است.

$$1 + \frac{\text{عدد اول} - \text{عدد آخر}}{\text{فاصله}} = \text{فرمول تعداد}$$

$$105 : \text{اولین عدد} \Rightarrow n = \frac{994 - 105}{7} + 1 = 128$$

$$994 : \text{آخرین عدد}$$

۱۴. گزینه ۲ درست است.

مهندس‌ها به ۵! طریق و پزشک‌ها به ۴! طریق در بین مهندس‌ها قرار می‌گیرند، پس $n(A) = 5! \times 4!$ است و بنابراین داریم:

$$P(B) = \frac{n(A)}{n(s)} = \frac{5!4!}{9!}$$

۱۵. گزینه ۴ درست است.

در یکان ۵ انتخاب و در دهگان ۴ انتخاب داریم و یکی یکی انتخاب‌ها کم می‌شود. بنابراین داریم:

$$\boxed{5} \times \boxed{4} \times \boxed{3} = 60$$

پس عدد ۳ رقمی بوده است؛ $n = 3$ و بنابراین داریم:

$$(n-1)! = (3-1)! = 2! = 2$$

اقتصاد

۱۶. گزینه ۴ درست است.

الف) به‌طور کلی، یکسان نبودن منابع و عوامل تولید در کشورها، یکسان نبودن کشورها از نظر دسترسی به فناوری یا تفاوت‌های اقلیمی و آب‌وهوایی از دلایلی است که باعث می‌شود کشورها با یکدیگر وارد مبادله شوند. همین اختلاف، پایه «بده - بستان» دو کشور را تشکیل می‌دهد. بنابراین با توجه به اینکه نیروی کار و جمعیت فعال نیز، جزئی از عوامل تولید است، برای یافتن گزینه درست، به سراغ پاسخ سؤال قسمت (ب) می‌رویم. (صفحه ۷۰ کتاب درسی)

ب) یک مؤسسه غیرانتفاعی، نهادی قانونی است که برای انجام مأموریتی غیرسودآور، یعنی با هدفی غیرتجاری شکل گرفته است. این مأموریت‌ها، اغلب زمینه‌هایی انسانی و اجتماعی دارند. (صفحه ۲۰ کتاب درسی)

(فصل اول، درس دوم - مؤسسات غیرانتفاعی و خیریه - فصل دوم، درس هفتم - چرا تجارت با دیگر کشورها مهم است؟)

۱۷. گزینه ۲ درست است.

الف) برای محاسبه درآمد تولیدکننده، باید سود را با هزینه‌های کل کارگاه جمع کرد. بنابراین ابتدا باید هزینه‌های کل کارگاه را محاسبه کنیم:

دستمزد سالانه کل کارگران + هزینه مواد اولیه مورد نیاز سالانه + هزینه‌های جاری سالانه : هزینه کل

$$200,000,000 = 100,000,000 + 50,000,000 + 30,000,000 \times 10 \times 12$$

تومان

هزینه سالانه کارگاه + سود = درآمد سالانه

تومان $300,000,000 = 200,000,000 + 100,000,000$: درآمد سالانه

ب) برای محاسبه تعداد واحد کالای تولیدشده در کارگاه، باید کل درآمد کارگاه را بر قیمت محصول تقسیم کنیم:

$$\text{تعداد محصولات تولیدشده} = \frac{\text{درآمد}}{\text{قیمت محصول}}$$

$$\text{واحد} = \frac{300,000,000}{800,000} = 375$$

تعداد محصول :

(صفحه ۸ کتاب درسی) (فصل اول، درس اول - هزینه‌های تولید، درآمد و سود)

۱۸. گزینه ۲ درست است.

در فضای جهانی، اقتصادهای تک محصولی، بسیار شکننده و آسیب پذیر هستند؛ زیرا اقتصاد تک محصولی، در مواقع بحرانی، امکان تاب آوری و انعطاف پذیری در مقابل تکانها، مشکلات و تحریمها را ندارد. (صفحه ۷۶ کتاب درسی)
(فصل دوم، درس هفتم - جنگهای تجاری و تحریمهای اقتصادی)

۱۹. گزینه ۴ درست است.

با توجه به نمودار، بنگاهها در بازار کالا و خدمات با فروش محصولات خود، درآمد کسب می کنند. بنابراین، جریان شماره (۱) درآمد بنگاهها است. جریان شماره (۲) برابر پرداختهای عوامل تولید است که از طرف بنگاهها در مقابل تقاضا و خرید عوامل تولید در بازار منابع و عوامل تولید به آنها پرداخت می شود. شماره (۳) به منابع تولیدی مبادله شده بین دولت و بازار عوامل تولید اشاره دارد. شماره (۴) نیز خریدهای خانوارها از بازار کالا و خدمات را نشان می دهد. (صفحه ۶۵ کتاب درسی) (فصل دوم، درس ششم - جایگاه دولت در جریان چرخشی درآمد)

۲۰. گزینه ۱ درست است.

(الف) درست است. (صفحه ۹ کتاب درسی)

(ب) نادرست است؛ زیرا دولت سالیانه بخشی از درآمد مورد نیاز خود را از طریق ایجاد بدهی تأمین می کند. یعنی از مردم قرض می گیرد و یا آنها را در طرحهای عمرانی و سرمایه گذاری خود شریک می کند. (صفحه ۶۵ کتاب درسی)
(ج) نادرست است؛ زیرا پیامد ویژگی سازمان دهنده بودن یک کارآفرین این است که منابع را به شکل کارآیی مدیریت می کند. (صفحه ۶ کتاب درسی)

(د) نادرست است؛ زیرا کالاهایی که با هم مصرف می شوند (کالاهای مکمل)، با تغییر قیمت یکی، تقاضا برای دیگری نیز تغییر می کند. اگر قیمت کالای مکمل افزایش پیدا کند، تقاضا برای این کالا کاهش می یابد؛ در نتیجه تقاضا برای کالای اصلی نیز کم می شود و منحنی تقاضا به سمت چپ منتقل می شود. (صفحه ۵۱ کتاب درسی)

(ه) درست است. (صفحه ۷۴ کتاب درسی)

(فصل اول، درس اول - ویژگیهای مشترک کارآفرینان موفق - کسب درآمد حلال - فصل دوم، درس پنجم - کالاهای مکمل را بشناسید - درس ششم - سایر درآمدهای دولت - درس هفتم - دولتها و تجارت بین الملل)

۲۱. گزینه ۳ درست است.

(الف) موارد ذکر شده همگی از مزایای «کسب و کار شراکتی» است. (صفحه ۱۶ کتاب درسی)

(ب) مهم ترین نوع مالیات بر دارایی، مالیات بر ارث است. (صفحه ۶۱ کتاب درسی)

مالیات بر مشروبات غیرالکلی و دخانیات جزو مالیات بر مصرف است که از انواع مالیات غیرمستقیم است. (صفحه ۶۳ کتاب درسی)
(ج) یکی از عوامل مؤثر بر رفتار مصرف کنندگان، انتظارات آنها از قیمت کالا در آینده است. اگر مصرف کننده ای پی ببرد که قیمت کالای مورد نظرش در آینده افزایش پیدا می کند، مصرف و تقاضای امروزش افزایش پیدا می کند. (صفحه ۵۱ کتاب درسی)
(فصل اول، درس دوم - کسب و کار شراکتی - فصل دوم، درس پنجم - خریداران یا تقاضاکنندگان و فرآیند تصمیم گیری آنها - درس ششم - مالیات مستقیم - مالیات غیرمستقیم)

۲۲. گزینه ۳ درست است.

با وجود منافع قابل توجهی که تجارت بین الملل برای کشورها دارد؛ اما در عمل دولت های گوناگون با روند تجارت بین الملل یکسان برخورد نکرده اند. به دلیل مسائل و مشکلات متفاوت کشورها، آرمانها و چشم اندازهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی و نیز حمایت از صنایع داخلی و کاهش وابستگی اقتصادی، آنها برخوردهای گوناگون و گاه متعارضی با مسئله تجارت بین الملل دارند. (صفحه ۷۳ کتاب درسی) (فصل دوم، درس هفتم - دولتها و تجارت بین الملل)

۲۳. گزینه ۱ درست است.

در ارتباط با مفهوم «کمیابی» تمامی گزینهها به جز گزینه (۱) درست و منطبق بر واقعیت هستند. گزینه (۱) نادرست است؛ زیرا اگر کشوری منابع بیشتری برای تولید یک کالا یا خدمات اختصاص دهد، منابع کمتری برای تولید کالا و خدمات دیگر برایش باقی می ماند. (صفحه ۲۷ کتاب درسی) (فصل اول، درس سوم - منابع کمیاب خود را بشناسید)

۲۴. گزینه ۴ درست است.

الف) صادرات کالاها به تولیدکنندگان اجازه می‌دهد تا محصولات خود را در بازارهای بزرگ‌تری به فروش برسانند و همچنین به منظور رقابت با تولیدکنندگان دیگر، به تلاش بیشتر برای تولید بهتر و کارآمدتر وادار شوند. بنابراین برای انتخاب گزینه درست به سراغ پاسخ سؤال (ب) می‌رویم. (صفحه ۷۲ کتاب درسی)

ب) تولیدکنندگان تلاش می‌کنند با افزایش درآمد و کاهش هزینه‌ها، از وضعیت زیان دوری کنند. تولیدکنندگان با صرفه‌جویی و افزایش بهره‌وری مثل پرهیز از استخدام نیروی کار غیرلازم، صرفه‌جویی در مواد اولیه و انرژی یا جلوگیری از ریخت‌وپاش‌ها، هزینه تولید را کاهش دهند. بنابراین، اقدام ذکرشده در گزینه (۴) مربوط به اقدامات تولیدکننده در راستای افزایش درآمد است. (صفحه ۹ کتاب درسی) (فصل اول، درس اول - هزینه‌های تولید، درآمد و سود - فصل دوم، درس هفتم - اصل مزیت مطلق و نسبی در تجارت)

۲۵. گزینه ۳ درست است.

الف) حرکت از نقطه (الف) به نقطه (ج) باعث کاهش تولید در کالای A می‌شود که هزینه فرصت تولید در این ترکیب را مشخص می‌کند. با توجه به اینکه قیمت هر واحد کالای A برابر $10,000$ تومان است و در این جابه‌جایی، 15 واحد از تولید کالای A کم شده است، بنابراین خواهیم داشت:

تومان $1,500,000 = 15 \times 10,000$: هزینه فرصت تولید در نقطه (ج) به جای نقطه (الف)

ب) تمام نقاط زیر منحنی مرز امکانات تولید، ناکارا هستند؛ زیرا کارخانه از بیشترین منابع استفاده نکرده است و می‌تواند حداقل بیشتر از یک واحد از کالای A (یا B) تولید کند؛ بدون آنکه از تولید کالای دیگر بکاهد. (صفحه ۴۱ کتاب درسی) (فصل اول، درس چهارم - منحنی مرز امکانات تولید - کارایی و ناکارایی)

۲۶. گزینه ۲ درست است.

تمام گزینه‌های مطرح‌شده به‌جز گزینه (۲) مربوط به اهداف دولت در وضع قوانین و مقررات، در راستای بهبود عملکرد بازار است. گزینه (۲) به وظیفه دولت در جهت ارائه کالا و خدمات عمومی اشاره دارد. (صفحه ۵۸ کتاب درسی) (فصل دوم، درس ششم - بهبود عملکرد بازار)

۲۷. گزینه ۱ درست است.

مردم در تصمیم‌گیری‌های خود مرتکب پنج اشتباه رایج می‌شوند؛ «بی‌صبری زیاد» که سراغ کارهای بی‌ارزش آنی رفتن به جای صبر در تحصیل و بهره‌مندی از منافع آتی آن و زیر بار سنگین انواع بدهی رفتن برای تأمین هزینه‌های فعلی، مثال‌هایی از این اشتباه است. «اعتماد به نفس بیش از حد یا خودرأی بودن» که سرمایه‌گذاری در زمینه‌های پرخطر بدون آمادگی لازم و خوش‌بین بودن درباره آینده و کمتر پس‌انداز کردن نیز مثال‌هایی از این اشتباه است. «اثر حقه‌های فروش بر تصمیم‌گیری‌ها» که ترجیح دادن کالایی 160 تومانی با 5% تخفیف بر کالای 80 هزار تومانی و خرید صرفاً به دلیل حراج یا فروش ویژه نیز مثال‌هایی از آن است. (صفحه ۳۲ کتاب درسی) (فصل اول، درس سوم - چرا برخی از مردم تصمیمات غیرمنطقی می‌گیرند؟)

۲۸. گزینه ۲ درست است.

الف) جنگ‌ها و تحریم‌های اقتصادی قرن‌های اخیر، موجب شده است که اقتصاددانان به اهمیت خودکفایی و عدم وابستگی به خارج تأکید کنند. وابستگی در تأمین کالاها راهبردی و ضروری مثل دارو، غذا، محصولات کشاورزی و انرژی و ... موجب بهانه‌جویی و سلطه بیگانگان و نهایتاً ضعف و وابستگی کشور می‌شود. (صفحه ۷۵ کتاب درسی)

ب) کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل (برتن وودز) در سال ۱۹۴۴ میلادی تشکیل شد و نتیجه آن تشکیل «بانک جهانی توسعه» و «صندوق بین‌المللی پول» بود. (صفحه ۷۴ کتاب درسی) (فصل دوم، درس هفتم - دولت‌ها و تجارت بین‌الملل - جنگ‌های تجاری و تحریم‌های اقتصادی)

۲۹. گزینه ۱ درست است.

گزینه (۱) درست است؛ زیرا قیمت 350 ریال کمتر از قیمت تعادلی است و شاهد مازاد تقاضا هستیم؛ بنابراین مصرف‌کنندگان برای رسیدن به محصول مورد نیاز خود، قیمت بالاتری را پیشنهاد می‌دهند.

گزینه (۲) نادرست است؛ زیرا در قیمت 650 ریال شاهد تعادل نیستیم و مازاد عرضه وجود دارد.

گزینه (۳) نادرست است؛ زیرا در سطح قیمت 450 ریال مصرف‌کنندگان قیمت را بالا می‌برند تا به کالای مورد نیاز خود

برسند، چون شاهد مازاد تقاضا هستیم.

گزینه (۴) نادرست است؛ زیرا در سطح قیمت ۷۵ ریال مازاد عرضه داریم. (صفحه ۵۳ کتاب درسی) (فصل دوم، درس پنجم - تعادل در بازار) **گزینه ۴ درست است.**

یک کشور در صورتی می‌تواند به وضعیت استقلال و استحکام اقتصادی نزدیک شود که؛ ۱- راه‌های تأمین کالاهای وارداتی یا بازارهای فروش کالاهای صادراتی خود را گوناگون کند. ۲- از وضعیت «تک‌محصولی» فاصله بگیرد. ۳- با خلق مزیت‌های جدید اقتصادی امکان تأمین برخی نیازهای مهم و اساسی را در داخل کشور فراهم کند. ۴- به علم و فناوری و اقتصاد دانش‌بنیان توجه بیشتری داشته باشد. (صفحه ۷۵ کتاب درسی) (فصل دوم، درس هفتم - جنگ‌های تجاری و تحریم‌های اقتصادی)

علوم و فنون ادبی

۳۱. گزینه ۱ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) طبق صفحه ۴۳ کتاب فنون ادبی ۳ درست است.

(۲) طبق صفحه ۱۳ کتاب فنون ادبی ۳ نادرست است؛ (... به پیروی از اسلوب‌ها و شیوه‌های کهن پرداختند)

(۳) طبق صفحه ۴۵ کتاب فنون ادبی ۳ نادرست است؛ (... با لحنی آرام‌تر ادامه داشت)

(۴) طبق صفحه ۴۳ کتاب فنون ادبی ۳ نادرست است؛ (... کم‌توجه بودند)

۳۲. گزینه ۳ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) ویژگی زبانی شعر دوره بیداری است. (طبق صفحه ۴۲ کتاب فنون ادبی ۳)

(۲) ویژگی ادبی نثر دوره بیداری است. (طبق صفحه ۴۵ کتاب فنون ادبی ۳)

(۳) ویژگی ادبی شعر دوره بیداری است. (طبق صفحه ۴۳ کتاب فنون ادبی ۳)

(۴) ویژگی فکری شعر دوره بیداری است. (طبق صفحه ۴۴ کتاب فنون ادبی ۳)

۳۳. گزینه ۲ درست است.

اشتباهات متن:

فرخی یزدی و ابوالقاسم لاهوتی از شاخص‌ترین شاعرانی بودند که به مردم توجه داشتند. (طبق صفحه ۴۴ کتاب فنون ادبی ۳) / صبای کاشانی، شاخص‌ترین شاعر دوره بازگشت ادبی، کتاب گلشن صبا را به تقلید از بوستان سعدی نوشت. (طبق صفحه ۱۳ کتاب فنون ادبی ۳)

۳۴. گزینه ۴ درست است.

در گزینه‌های دیگر، ادیب‌الممالک فراهانی، ایرج میرزا و میرزاده عشقی از شاعران این دوره هستند.

۳۵. گزینه ۲ درست است.

طبق صفحه ۱۸ کتاب فنون ادبی ۳، بخش روزنامه‌نگاری در قرن ۱۲ و ۱۳

۳۶. گزینه ۴ درست است.

بررسی گزینه‌های دیگر:

(۱) زبان شعر او، حماسی و به سبک خراسانی است ... (محمدتقی بهار)

(۲) ... یک نمایش‌نامه منظوم است. (میرزاده عشقی)

(۳) این توضیح درباره عارف قزوینی است، نه علامه دهخدا.

۳۷. گزینه ۱ درست است.

ردّ گزینه‌های دیگر:

(۲) قطعه قلب مادر: ایرج میرزا

(۳) سرگذشت حاجی بابای اصفهانی: جیمز موریه (مترجم این اثر، میرزا حبیب اصفهانی است).

(۴) روزنامه سروش: علامه دهخدا / تاریخ بیداری ایرانیان: ناظم‌الاسلام کرمانی

۳۸. گزینه ۳ درست است.

بررسی وزن گزینه‌ها:

- (۱) مستفعلٌ مستفعلٌ مستفعلٌ مستف (مفعولٌ مفاعیلٌ مفاعیلٌ فعولن) که طبق نظر کتاب درسی، وزن اول که همسان است بر وزن دوم که ناهمسان است، ترجیح دارد.
- (۲) مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن: وزن همسان دولختی
- (۳) مستفعلن مفاعلٌ مستفعلن فعل (مفعولٌ فاعلاتٌ مفاعیلٌ فاعلن): وزن ناهمسان
- (۴) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن: وزن همسان

۳۹. گزینه ۲ درست است.

وزن عروضی گزینه‌های دیگر:

- (۱) مفعولٌ فاعلاتن مفعولن
- (۲) مفعولٌ مفاعیلن مفعولٌ مفاعیلن
- (۴) مفعولٌ فَعَلٌ مفعولٌ فَعَلٌ / مستفعلٌ فَعٌ مستفعلٌ فَعٌ

۴۰. گزینه ۴ درست است.

بررسی وزن مصراع‌ها:

- (الف) مفعولٌ فَعَلٌ مفعولٌ فَعَلٌ (مستفعلٌ فَعٌ مستفعلٌ فَعٌ)
- (ب) مفعولٌ فاعلاتٌ مفاعیلن (مستفعلن مفاعلٌ مستفعل)
- (ج) مفتعلن مفتعلن فاعلن
- (د) مفعولٌ مفاعلن فعولن (مستفعلٌ فاعلاتٌ مستف)
- (هـ) مفعولٌ مفاعلن مفاعیلن (مستفعلٌ فاعلاتٌ مستفعل)

۴۱. گزینه ۳ درست است.

همه گزینه‌ها مانند بیت سؤال، بر وزن «مفتعلن فاعلاتٌ مفتعلن فع» سروده شده؛ به جز گزینه ۳ که بر وزن «مفتعلن فاعلاتٌ مفتعلن» است.

خ ا ة	د ر ن	ز م ن
- U U -	U - U -	- U U -
مفتعلن	فاعلاتٌ	مفتعلن

۴۲. گزینه ۱ درست است.

بررسی ابیات:

- بیت اول: (۱) حذف همزه (هجای یازدهم مصراع دوم)
- (۲) تبدیل هجای کوتاه به بلند (هجای چهارم مصراع دوم)
- (۳) تبدیل هجای بلند به کوتاه (هجای نهم مصراع اول)
- بیت اول، بر وزن «فاعلاتن فَعَلاتن فَعَلاتن» است.
- بیت دوم: (۱) حذف همزه (هجای دوم مصراع اول)
- (۲) تبدیل هجای بلند به کوتاه (هجای پنجم مصراع اول)
- (۳) تبدیل هجای کوتاه به بلند (هجای ششم مصراع اول)
- بیت دوم، بر وزن «مفعولٌ فاعلاتٌ مفاعیلٌ فاعلن / مستفعلن مفاعلٌ مستفعلن فَعَلٌ» است.

۴۳. گزینه ۴ درست است.

بررسی ابیات:

- (۱) تبدیل هجای بلند به کوتاه (در هجای هشتمِ مصراع اول) (وزن بیت: مفعولُ مفاعِلن فعولن)
- (۲) هیچ نوع اختیارِ زبانی ندارد. (وزن بیت: مفاعیلن مفاعیلن فعولن)
- (۳) حذف همزه (هجای نهمِ مصراع دوم) / تبدیل هجای کوتاه به بلند (در هجای چهارمِ مصراع اول) / و هجای دوازدهمِ مصراع دوم) (وزن بیت: فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن)
- (۴) حذف همزه (هجای هفتم و هشتمِ مصراع دوم) / تبدیل هجای بلند به کوتاه (در هجای ششمِ مصراع اول) / تبدیل هجای کوتاه به بلند (در هجای چهارمِ مصراع دوم) (وزن بیت: فاعلاتن فاعلاتن فاعلن)

۴۴. گزینه ۳ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

- (۱) تلمیح به داستان تجلی نور الهی به کوه طور و مدهوش شدن حضرت موسی (ع)
- (۲) مصراع دوم از حافظ است که شهریار آن را در بیت خود تضمین کرده است.
- (۳) هیچ تلمیح یا تضمینی ندارد.
- (۴) تلمیح به ماجرای معراج رفتن پیامبر گرامی اسلام (ص) و تجلی نور الهی، به کوه طور.

۴۵. گزینه ۴ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

- (۱) لفت‌ونشر مرتب دارد (رخ، ابرو = لفت ۱ و ۲ / خورشید، ماه = نشر ۱ و ۲).
- (۲) پارادوکس یا متناقض‌نما دارد (با عریانی، لباس نو به تن می‌کنم).
- (۳) لفت‌ونشر مرتب دارد (زلف، رخ = لفت ۱ و ۲ / شام قدر، صبح نوروز = نشر ۱ و ۲).
- (۴) هیچ لفت‌ونشر یا پارادوکسی ندارد.

۴۶. گزینه ۱ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

- (۱) لفت‌ونشر نامرتب (خانه، خراب = لفت ۱ و نشر ۱ / جان، مست = لفت ۲ و نشر ۲)
- (۲) لفت‌ونشر مرتب (دست، تیغ = لفت ۱ و ۲ / افزونی، نقصان = نشر ۱ و ۲) / (مهر، کین = لفت ۱ و ۲ / آسانی، دشواری = نشر ۱ و ۲)
- (۳) لفت‌ونشر مرتب (جام، مینا = لفت ۱ و ۲ / گویا، خموش = نشر ۱ و ۲)
- (۴) لفت‌ونشر مرتب (آتش دل، آب چشم = لفت ۱ و ۲ / دوزخ، دریا = نشر ۱ و ۲)

۴۷. گزینه ۲ درست است.

بررسی آرایه‌های بیت:

- طبق نظر کتاب درسی در این بیت لفت‌ونشر نامرتب یا مشوش به کار رفته است. (افروختن، شمع = لفت ۱ و نشر ۱ / سوختن، پروانه = لفت ۲ و نشر ۲ / جامعه دریدن، گل = لفت ۳ و نشر ۳)
- شمع، گل، پروانه = تناسب یا مراعات نظیر
- شمع و گل و پروانه از من آموختند = تشخیص و استعاره مکنیه
- ردّ گزینه‌های دیگر:

- (۱) لفت‌ونشر مرتب و تشبیه ندارد. (۳) تضاد و تناقض ندارد. (۴) لفت‌ونشر مرتب و تلمیح ندارد.

۴۸. گزینه ۴ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

- (۱) پارادوکس و لفت‌ونشر ندارد.
- (۲) خاموش گویا = متناقض‌نما (پارادوکس یا تناقض) / لفت‌ونشر ندارد.
- (۳) آسایش، بلا = تضاد / لفت‌ونشر ندارد.
- (۴) (زلف، رخ = لفت ۱ و ۲) (دیر، حرم = نشر ۱ و ۲) = لفت‌ونشر مرتب / کفر و ایمان = تضاد

۴۹. گزینه ۳ درست است.

بررسی ابیات:

(الف) سقف بلند ساده بسیار نقش (تناقض یا پارادوکس)

(ب) تلمیح به ماجرای فرهاد کوهکن که به یاد شیرین، شعر می سرود و کوه بیستون را می کند.

(ج) مطیع (فرمانبر و اطاعت کننده) مطاع (اطاعت شده و فرمانروا) = تضاد

(د) لف و نشر مرتب (قد، رخ، چشم = لف ۱ و ۲ و ۳ / سرو، گل، بادام = نشر ۱ و ۲ و ۳)

۵۰. گزینه ۴ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) طبق صفحات ۱۶ و ۱۷ کتاب فنون ادبی ۳ درست است.

(۲) درست است.

(۳) در هجای ششمِ مصراع دوم بیت اول، تبدیل هجای کوتاه به بلند وجود دارد. / در هجای یازدهمِ مصراع اول بیت دوم، حذف همزه وجود دارد.

(۴) در بیت اول (سرو قد = تشبیه فشرده اضافی / سرو خمیده = تشخیص و استعاره مکنیه) / در بیت دوم (قفس = استعاره مصرحه از زندان است، نه مکنیه)

۵۱. گزینه ۱ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) تبدیل هجای کوتاه به بلند (در هجای پنجمِ مصراع اول و در هجای چهارمِ مصراع دوم) / حذف همزه (در هجای سیزدهمِ هر دو مصراع) (البته بدون حذف همزه هم، وزن درست است.) ← بنابراین، این گزینه درست است.

(۲) وزن این ابیات، «فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» و همسان است، نه ناهمسان.

(۳) سید اشرف‌الدین گیلانی، مشهور به نسیم شمال، از شاعران دوره بیداری یا مشروطه است، نه دوره بازگشت ادبی.

(۴) در بیت دوم، فقط یک تشبیه (نور ایمان) و یک تضاد (مشکل ≠ آسان) وجود دارد.

۵۲. گزینه ۲ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) مطابق صفحه ۲۰ کتاب فنون ادبی ۳، درست است.

(۲) تشبیه بلیغ اضافی = (رشته مراودت - شیشه شکیبایی - سنگ تفرقه و دوری)

(۳) طبق صفحه ۲۰ کتاب فنون ادبی ۳، درست است.

(۴) سجع‌های متوازی متن (گسسته، شکسته / سلامی، پیامی)

۵۳. گزینه ۳ درست است.

در بیت سؤال، مرغ دل مانند بادبادکی کاغذی است در دست کودکان که هرگز رها نمی‌شود، اما در بیت گزینه ۳ عاشق، معشوق خود را تهدید می‌کند که اگر از او جفا و بی‌توجهی ببیند، مرغ دلش را از بام عشق او می‌پراند و رشته محبتش را قطع می‌کند.

۵۴. گزینه ۴ درست است.

با خوانش درست و دقت در مفهوم و معنی ابیات، می‌توان به منظور اصلی شاعر در هر بیت پی برد.

۵۵. گزینه ۳ درست است.

در همه ابیات، شاعر از مردم زمانه خود گله‌مند است و آنقدر از آن‌ها دلگیر است که گوشه خلوت و دور از مردم را می‌طلبد، اما در گزینه ۳ سخن از ساختن دنیایی آرمانی و انسان‌هایی نمونه و اخلاق‌مدار است.

جامعه‌شناسی

۵۶. گزینه ۴ درست است.

سه نگاه در ارتباط با موضوع و روش علوم انسانی و اجتماعی مطرح است:

- برخی علوم انسانی و علوم اجتماعی را یکی می‌دانند.

- برخی دیگر موضوع علوم انسانی و علوم اجتماعی را همان امور انسانی و یکسان می‌دانند ولی روش آن دو را متفاوت می‌دانند. این دسته، روش علوم اجتماعی (جمعیت‌شناسی، جامعه‌شناسی، مردم‌شناسی و ...) را همان روش علوم طبیعی، یعنی روش تجربی می‌دانند، ولی روش علوم انسانی (برخی رشته‌های دانشگاهی مانند هنر، فلسفه علوم اجتماعی، مطالعات فرهنگی و ...) را غیر تجربی می‌دانند.

- از منظر کتاب حاضر، علوم انسانی و علوم اجتماعی موضوعات متفاوتی دارند. این نگاه وجود انسان را به ابعاد اجتماعی‌اش تقلیل نمی‌دهد و کنش‌های انسان را به کنش‌های اجتماعی او فرو نمی‌کاهد. (جامعه‌شناسی ۳ درس ۲)

۵۷. گزینه ۴ درست است.

جامعه‌شناسی تبیینی، نظم اجتماعی را بیشتر براساس مناسبات بیرونی توضیح می‌دهد و این روابط و مناسبات را مبتنی بر قرارداد، نفع، ترس و اجبار می‌داند. افراد جامعه براساس نوعی قرارداد، قواعد و مقرراتی را می‌پذیرند. این قواعد، علاوه بر اینکه نفع افراد جامعه را تأمین می‌کنند، از آن‌ها در برابر گزندها و آسیب‌ها نیز محافظت می‌نمایند. جوامعی که نظم اجتماعی را براساس الگوی تبیینی برقرار می‌سازند، شاید با تطمیع و تهدید و اجبار قادر باشند پیش‌بینی رفتارها را تضمین کنند، اما در جلب مشارکت و همکاری افراد براساس میل، رضایت و رغبت، موفق عمل نمی‌کنند. از این رو، هر روز باید بر حجم قواعد و قوانین نظارتی و نیروها و ابزارهای کنترل‌کننده خود بیافزایند. (جامعه‌شناسی ۳ درس ۳)

۵۸. گزینه ۱ درست است.

برای پی بردن به هدف کنش، باید به ذهن کنشگر راه یابیم و برای فهمیدن دلالت‌های کنش، باید به زمینه فرهنگی‌ای که کنشگر در آن عمل می‌کند، مراجعه کنیم. به عبارت دیگر، فهم هر کنشی مستلزم دسترسی به معنای ذهنی (فردی) و معنای فرهنگی (اجتماعی) نهفته در آن است.

در رویکرد تفسیری موضوع، روش و هدف به ترتیب عبارت‌اند از: «کنش‌های اجتماعی و معنای آن‌ها»، «تفسیر (نگاه از درون به پدیده‌ها برای یافتن معنای آن‌ها)» و «معنابخشی و انسجام‌بخشی به زندگی» (جامعه‌شناسی ۳ درس ۵)

۵۹. گزینه ۲ درست است.

معنازدایی: نادیده گرفتن معنای کنش، سبب شده است که بیشتر مطالعات تبیینی به توصیف خصوصیات و رفتارهای قابل مشاهده محدود شوند. همراهی همدلانه به معنای تأیید کنشگران نیست، بلکه به معنای نگاه کردن به مسائل آن‌ها از منظر خودشان و تلاش برای فهم آن‌ها است.

ارزش‌زدایی: انسان‌ها اغلب در کنش‌های‌شان به دنبال تحقق اهداف و ارزش‌هایی هستند که دیگران نمی‌توانند آن را مشاهده کنند. خلاقیت‌زدایی: تأکید افراطی بر نظم اجتماعی باعث می‌شود افراد بدون اینکه بدانند این نظم برای تحقق چه آرمان‌ها و ارزش‌هایی است، صرفاً آن را رعایت کنند. (جامعه‌شناسی ۳ درس ۴)

۶۰. گزینه ۱ درست است.

هر وقت در یک جامعه، مسئله خاصی مطرح می‌شود، زمینه برای پیدایش و رشد دانش علمی درباره آن فراهم می‌گردد. یکسان دانستن طبیعت و جامعه، انسان‌ها را به پیچ‌ومهره‌های اجتماعی تقلیل می‌دهد.

وجود نظریات متفاوت درباره پدیده‌های اجتماعی، نشانه پیچیدگی پدیده‌های اجتماعی و البته دشواری فهم آن‌ها است. (جامعه‌شناسی ۳ درس ۱، ۳ و ۵)

۶۱. گزینه ۳ درست است.

علوم اجتماعی زمینه فهم متقابل انسان‌ها و جوامع مختلف از یکدیگر را فراهم می‌سازند و به افزایش همدلی و همراهی انسان‌ها کمک می‌کنند. علوم اجتماعی ظرفیت داوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نقد و اصلاح آن‌ها را دارند. علوم اجتماعی با داوری درباره پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آن‌ها، فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح را برای دانشمندان فراهم می‌آورند.

علوم اجتماعی ظرفیت داوری درباره علوم طبیعی و فناوری حاصل از آن را نیز دارند. علوم اجتماعی، درباره فرصت‌ها و محدودیت‌های فناوری به انسان‌ها آگاهی می‌دهند و به آن‌ها کمک می‌کنند که از طبیعت و علوم طبیعی به شیوه صحیح استفاده کنند. از این رو، علوم اجتماعی نسبت به علوم طبیعی از اهمیت بیشتری برخوردارند. (جامعه‌شناسی ۳ درس ۲)

۶۲. گزینه ۲ درست است.

قسمت اول: نظریه‌پردازان کنش اجتماعی، آگاهی و معناداری را مهم‌ترین ویژگی کنش اجتماعی می‌دانند و زندگی اجتماعی انسان را با تأکید بر آگاهی و معنا، مطالعه می‌کنند.

قسمت دوم: این جامعه‌شناسان، ویژگی‌های دیگر کنش، یعنی اراده و ارزش را مهم می‌دانند، ولی آن‌ها را برخاسته از آگاهی و تابع آن می‌بینند. همین نگاه مسیر را برای عبور از جامعه‌شناسی تبیینی و روی آوردن به جامعه‌شناسی تفسیری هموار ساخت. (جامعه‌شناسی ۳ درس ۴)

۶۳. گزینه ۱ درست است.

کسی که دانش علمی دارد، به درک عمیقی از شناخت عمومی جهان اجتماعی خود می‌رسد؛ آسیب‌ها و اشکالاتی را که به شناخت عمومی راه پیدا کرده‌اند، شناسایی می‌کند و قدرت پیدا می‌کند که از حقایق موجود در شناخت عمومی دفاع کند. تلاش‌های علمی به تدریج بر ذخیره دانش علمی جامعه می‌افزاید و دانش عمومی را غنی‌تر می‌کند. دانش علمی با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی، شکل می‌گیرد و پیشرفت می‌کند؛ یعنی هر وقت در یک جامعه، مسئله خاصی مطرح می‌شود، زمینه برای پیدایش و رشد دانش علمی درباره آن نیز فراهم می‌گردد. (جامعه‌شناسی ۳ درس ۱)

۶۴. گزینه ۳ درست است.

علوم اجتماعی با شناخت پدیده‌های اجتماعی، به انسان‌ها امکان می‌دهند که آثار و پیامدهای پدیده‌های اجتماعی را پیش‌بینی کنند. دانشمندان علوم اجتماعی تلاش می‌کنند نظم و قواعد جهان اجتماعی را کشف کنند. آن‌ها با کشف این قواعد می‌توانند تأثیر اجتماعات بر زندگی ما را توضیح دهند.

با مقایسه علوم طبیعی و علوم اجتماعی می‌توانیم به برخی فواید علوم اجتماعی پی ببریم.

علوم اجتماعی با داوری درباره پدیده‌های اجتماعی و انتقاد از آن‌ها، فرصت موضع‌گیری اجتماعی مناسب و صحیح را برای دانشمندان فراهم می‌آورند. (جامعه‌شناسی ۳ درس ۲)

۶۵. گزینه ۱ درست است.

قسمت اول: در جامعه‌شناسی براساس دوری و نزدیکی به علوم طبیعی، رویکردهای مختلفی شکل گرفته است.

قسمت دوم: ارتباط میان پدیده‌های اجتماعی، ساختار اجتماعی نامیده می‌شود.

قسمت سوم: اگر جامعه را همچون طبیعت تصور کنیم و آن را دستاوردی انسانی ندانیم، نظم اجتماعی بیرون و مستقل از ما خواهد بود و فقط باید خود را با آن تطبیق دهیم و سازگار کنیم. (جامعه‌شناسی ۳ درس ۲ و ۳)

۶۶. گزینه ۱ درست است.

کسی که دانش علمی دارد، به درک عمیقی از دانش عمومی جهان اجتماعی خود می‌رسد؛ آسیب‌ها و اشکالاتی را که به دانش عمومی راه پیدا کرده‌اند، شناسایی می‌کند و قدرت پیدا می‌کند که از حقایق موجود در دانش عمومی دفاع کند. دانش علمی با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی، شکل می‌گیرد و پیشرفت می‌کند؛ یعنی هر وقت در یک جامعه، مسئله خاصی مطرح می‌شود، زمینه برای پیدایش و رشد دانش علمی درباره آن نیز فراهم می‌گردد.

در چنین شرایطی (شکل‌گیری تعارض در ذخیره دانشی)، ارتباط دوسویه دانش عمومی و دانش علمی قطع می‌شود؛ دانش عمومی به‌طور همه‌جانبه از دانش علمی حمایت نمی‌کند؛ دانش علمی از رشد و رونق لازم بازمی‌ماند و دغدغه و توان لازم برای حل مسائل و مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد. (جامعه‌شناسی ۳ درس ۱)

۶۷. گزینه ۱ درست است.

این پرسش که چگونه می‌توان معنای زندگی و معنای کنش انسان‌های دیگر را فهمید، یکی از پرسش‌های مهم و کلیدی برای اندیشمندان علوم اجتماعی بوده است.

بررسی مطالعه پدیده‌های انسانی و اجتماعی، بدون توجه به عمق آن‌ها به نتیجه‌گیری‌های غلط و اشتباه منجر می‌شود.

رویکرد تفهیمی-تفسیری در تقابل با رویکرد تبیینی بر این باور است که کنشگران براساس معنایی که در ذهن دارند، دست به عمل می‌زنند. (جامعه‌شناسی ۳ درس ۵)

۶۸. گزینه ۴ درست است.

در قرن بیستم نتایج این باور که مرز علم و غیر علم را تجربه و تبیین تجربی تعیین می‌کند، مورد تردید قرار گرفت و زمینه رونق و غلبه تفسیر و رویکرد تفسیری فراهم شد. اگر تبیین را دانش جهان‌شمول (قوانین همه‌جایی و همیشگی) بدانیم، تفسیر، دانش محلی (اینجایی و اکنونی) است؛ به این معنا که همه دانش‌ها، تولیداتی اجتماعی و فرهنگی هستند. فرهنگ‌های گوناگون، تفسیرهای مختلفی از زندگی دارند و هر کدام دانش‌های خاص خود را تولید می‌کنند. انسان‌ها همان‌گونه که در سرما لباس گرم و

در گرما لباس سبک‌تر می‌پوشند یا وسیلهٔ سرمایش و گرمایش می‌سازند، برای رابطه با یکدیگر زبان را و برای معنا دادن به جهان، دانش‌های خاص خود را پدید می‌آورند. (جامعه‌شناسی ۳ درس ۵)

۶۹. گزینه ۳ درست است.

قسمت اول: در جنگ‌های نامنظم، افراد از نظم موجود پیروی نمی‌کنند، بلکه از آن فراتر می‌روند و با ارزش‌ها و معانی پیوند می‌خورند. قسمت دوم: جنگ‌های نامنظم مبتنی بر آگاهی فرهنگی و جغرافیایی سربازان محلی یک منطقه است که قادرند در موقعیت بومی خود، با امکانات محدود حتی در برابر تهاجم یک ارتش بزرگ نیز مقاومت کنند.

قسمت سوم: سربازان جنگ‌های نامنظم به سبب انگیزه‌های اخلاقی و آرمان‌های معنوی‌شان توانی فراتر از نظم موجود به دست می‌آورند. (جامعه‌شناسی ۳ درس ۴)

۷۰. گزینه ۲ درست است.

قسمت اول: پس از انقلاب صنعتی، مسئلهٔ خودکشی به شکل بی‌سابقه‌ای در جوامع صنعتی رواج پیدا کرد؛ به گونه‌ای که جامعه‌شناسان، روان‌پزشکان، اقتصاددانان، حقوق‌دانان و حتی فیلسوفان را به مطالعهٔ این پدیده و چاره‌اندیشی برای آن واداشت. پاسخ‌های صاحب‌نظران علوم مختلف به چرایی وقوع خودکشی با یکدیگر متفاوت است. علاوه بر این، اندیشمندان یک حوزه نیز در این باره نظرات متفاوت و حتی متعارضی ابراز کرده‌اند.

قسمت دوم: برخی رویکردها برای دستیابی به پاسخ‌های ساده و کاملاً قابل پیش‌بینی دربارهٔ چرایی وقوع پدیده‌های اجتماعی، پیچیدگی و عمق این پدیده‌ها را نادیده می‌گیرند و از پدیده‌های اجتماعی و انسانی هویت‌زدایی می‌کنند. (جامعه‌شناسی ۳ درس ۵)

عربی

۷۱. گزینه ۳ درست است.

خطاها به ترتیب:

(۱) به آن‌ها بشارت دهند (۲) پیامبرانی - مژده دهند (۴) پیامبران بشارت‌دهنده (ص ۲۷ دوازدهم)

۷۲. گزینه ۲ درست است.

خطاها به ترتیب:

(۱) انجام نمی‌دادیم / تباه نمی‌کردیم (۳) تباه نمی‌شد (۴) کاری / انجامش (ص ۲ و ۵ و ۶ دوازدهم)

۷۳. گزینه ۳ درست است.

خطاها به ترتیب:

(۱) دل / می‌داند (۲) دهان / پنهانش (۴) خداوندی / کسانی را (ص ۱۵ دوازدهم)

۷۴. گزینه ۱ درست است.

خطاها به ترتیب:

(۲) زمینه / زمانی (۳) بدهند (۴) بدهند / افزایش خواهد یافت (ص ۲۰ و ۲۲ دوازدهم)

۷۵. گزینه ۲ درست است.

گزینه‌های دیگر ارتباطی با مفهوم عبارات ندارند. (ص ۲ و ۲۵ و ۳۷ دوازدهم)

۷۶. گزینه ۳ درست است.

ترجمه درست: علی را چه کار با نعمتی که نابود می‌شود و لذتی که باقی نمی‌ماند. (ص ۲۸ دوازدهم)

۷۷. گزینه ۴ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

(۱) لا تحزن: ناراحت نشو (۲) لاتحزن: ناراحت نکن (ناراحت نباید بکند). «تو را» ترجمه نشده است. عنوانه الخطأ: تیترا

اشتباهش (۳) الصحیفه: روزنامه (ص ۱۲ و ۲۳ دوازدهم)

۷۸. گزینه ۲ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

(۱) فاعل (۳) معرب (۴) فاعله التلامیذ (ص ۲۴ دوازدهم)

۷۹. گزینه ۱ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

(۲) لازم (۳) مضاف‌إلیه (۴) فاعل (ص ۳۱ دوازدهم)

۸۰. گزینه ۴ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

(۱) مَزْرَعَه به شکل مَزْرَعَه درست است. (۲) مُتَرَدِّد به شکل مُتَرَدِّد درست است.

(۳) السَّاسَانِيَّيْنَ به شکل السَّاسَانِيَّيْنَ درست است. (ص ۲۴ دوازدهم)

۸۱. گزینه ۱ درست است.

حرف «ل» بر سر «لأهون» برای تأکید و بر سر خبر حرف مشبه بالفعل آمده است.

رد سایر گزینه‌ها:

(۲) لذنبک: ل حرف جر است (برای). (۳) لنا: ل حرف جر است و بر سر ضمیر به شکل لَ می‌آید (برای).

(۴) لِحركه: ل حرف جر است (برای). (ص ۶ و ۲۸ دوازدهم)

۸۲. گزینه ۲ درست است.

النَّشَاب: صفت / و هو يشجع: جمله حالیه (مهندس جوان کارخانه ما در حالی که کارگران را تشویق می‌کرد، اقدام به توزیع کالاها کرد).

رد سایر گزینه‌ها:

(۱) وحيدا: حال / جمله صفت ندارد. (۳) مجدتين: خبر فعل ناقص / دراسیه: صفت (جمله حال ندارد).

(۴) الذکی: صفت / مجتهدا: خبر فعل ناقص (جمله حال ندارد). (ص ۲۵ دوازدهم)

۸۳. گزینه ۴ درست است.

جمع نفق، أنفاق است؛ نه إنفاق. (ص ۳۶ دوازدهم)

۸۴. گزینه ۱ درست است.

رد سایر گزینه‌ها:

(۲) توضیح مربوط به التلال است، نه السهول. (۳) توضیح مربوط به کلمه النفق است، نه القناه

(۴) طن معادل ألف کیلوگرام است، نه مئه. (ص ۲۸ و ۲۹ دوازدهم)

۸۵. گزینه ۴ درست است.

نایب فاعل در عبارتی است که فعل مجهول باشد.

رد سایر گزینه‌ها:

(۱) تَمَّت فعل معلوم است و با مصدر بعدش در معنای انجام شدن است. تَمَّت ... تفجیر: منفجر شد

(۲) تعطين فعل معلوم مفرد مؤنث مخاطب است، از باب إفعال. (أَنْتِ تَعطِين)

(۳) لَا تُمیتُوا فعل معلوم و نهی و جمع مذکر مخاطب است، از باب إفعال. (ص ۳۳ دوازدهم)

تاریخ

۸۶. گزینه ۴ درست است.

عمده تحولات تاریخ جهان، به‌ویژه اروپا، در قرن ۱۹م متأثر از تأثیرات و پیامدهای انقلاب کبیر فرانسه و انقلاب صنعتی بود. مهم‌ترین این تحولات عبارت‌اند از: تداوم و گسترش رقابت‌های استعماری، رشد اندیشه ملی‌گرایی (ناسیونالیسم) و ظهور

قدرت‌های جدید. (تاریخ دوازدهم درس ۶ ص ۷۸)

۸۷. گزینه ۲ درست است.

قیام مهدیون در سودان به رهبری مهدی سودانی در مقابل انگلیس و مبارزات مردم الجزایر به فرماندهی امیر عبدالقادر برضد ارتش فرانسه نمونه‌هایی از مبارزه مردم در سرزمین‌های مستعمره بود. (تاریخ دوازدهم درس ۶ ص ۷۹)

۸۸. گزینه ۱ درست است.

انگلستان و روسیه با بستن معاهده ۱۹۰۷م به اختلافات خود در ایران، افغانستان و تبت پایان دادند. (تاریخ دوازدهم درس ۶ ص ۸۲)

۸۹. گزینه ۲ درست است.

در پی قتل ولیعهد اتریش و همسرش به‌دست یک صرب ملی‌گرا در شهر سارایوو مرکز بوسنی، اتریش به حکومت صربستان مستقل اعلان جنگ کرد و ایتالیا نیز در میانه جنگ از اتحاد مثلث جدا شد و به اتفاق مثلث پیوست. (تاریخ دوازدهم درس ۶ ص ۸۳)

۹۰. گزینه ۳ درست است.

با نزدیک شدن ارتش روسیه به تهران، شماری از ملیون، شامل برخی از نمایندگان مجلس شورای ملی، وزیران و شخصیت‌های مذهبی، به کرمانشاه مهاجرت نمودند و دولت موقت ملی را در آن شهر تأسیس کردند. (تاریخ دوازدهم درس ۶ ص ۸۸)

۹۱. گزینه ۱ درست است.

محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه نیز اگرچه تاریخ‌نویسی درباری بود، گام‌های بلندی در حوزه تاریخ‌نویسی عصر قاجار برداشت و سعی کرد آثار خود را تا حدودی از پرده‌پوشی‌ها و مداحی‌های رایج مورخان رسمی دور سازد. او در یکی از آثارش به نام «صدرالتواریخ»، امیرکبیر را ستایش می‌کند. میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده (۱۲۲۸-۱۲۹۵ق)، یکی از متفکران دوره قاجار، با اینکه مورخ نبود، تاریخ‌نویسی سنتی را به شیوه علمی نقد کرد. وی در رساله ایراد، شیوه تاریخ‌نویسی رضاقلی‌خان هدایت را به‌دلیل استفاده او از شعر در بیان رویدادها و به‌کاربردن الفاظ مصنوع ادبی مورد انتقاد قرار داد. (تاریخ دوازدهم درس ۱ ص ۵)

۹۲. گزینه ۲ درست است.

شعر و ادب فارسی در دوره زندیه تحول چشمگیری یافت که محققان از آن با عنوان «نهضت بازگشت ادبی» یاد می‌کنند. چهره‌های برجسته این سبک ادبی به سبک خراسانی و شیوه شعرایی چون فرخی، عنصری، سعدی و حافظ شعر می‌سرودند. (تاریخ دوازدهم درس ۲ ص ۲۲)

۹۳. گزینه ۳ درست است.

آقامحمدخان قاجار نخست نواحی شمالی و مرکزی ایران را تصرف کرد و تهران را پایتخت خود قرار داد، سپس با غلبه بر لطفعلی‌خان زند و سرکوب طغیان حاکم گرجستان، در سال ۱۲۱۰ق/۱۱۷۴ش در تهران تاج‌گذاری کرد. (تاریخ دوازدهم درس ۳ ص ۳۲)

۹۴. گزینه ۳ درست است.

آیت‌الله سیدحسن مدرس یکی از جدی‌ترین مخالفان قرارداد ۱۹۱۹ میلادی بود. (تاریخ دوازدهم درس ۶ ص ۹۱)

۹۵. گزینه ۱ درست است.

در دوره سلطنت ناصرالدین‌شاه با ورود محصولات جدید کشاورزی از اروپا به ایران، تحولی عظیم در شیوه تغذیه ایرانیان ایجاد شد و سیب‌زمینی به یکی از محصولات مهم کشاورزی تبدیل شد که در زمان مظفرالدین‌شاه برای مقابله با قحطی، کشاورزان به کشت آن تشویق می‌شدند. (تاریخ دوازدهم درس ۴ ص ۵۲)

جغرافیا

۹۶. گزینه ۲ درست است.

معمولاً سیالات، یعنی مایعات و گازها، از طریق خطوط لوله از مکانی به مکان دیگر فرستاده می‌شود. یکی از کاربردهای مهم این روش، انتقال نفت خام و فرآورده‌های نفتی، گاز و مواد پتروشیمی است که در داخل یک کشور یا بین کشورها صورت می‌گیرد. در نزدیکی برخی مکان‌های توزیع فرآورده‌هایی مانند گاز شهری، ایستگاه‌های فشارشکن یا آفت فشار قرار می‌دهند. از مزایای خطوط لوله، انتقال حجم عظیمی از مایعات به‌طور شبانه‌روزی است که بسیار مقرون به‌صرفه است. انتقال مواد از طریق لوله، کمتر به محیط زیست آسیب می‌رساند. با این حال، احداث و تعمیر لوله‌ها و ایستگاه‌های واسطه‌ای به

سرمایه‌گذاری فراوان نیاز دارد. همچنین، خطوط لوله از نظر حوادث غیرمترقبه مانند زلزله یا جنگ به مراقبت زیاد نیاز دارند؛ زیرا ممکن است باعث انفجار و آتش‌سوزی شوند. البته امروزه با به‌کارگیری تجهیزات هوشمند، مواردی چون صدمات، نشت مواد و حتی خوردگی لوله‌ها به سرعت به ایستگاه‌ها اعلام می‌شود. جغرافیای کاربردی (دوازدهم) صفحه ۵۷

۹۷. گزینه ۴ درست است.

در نیمه دوم قرن بیستم، برخی کشورها مانند فرانسه، اسپانیا، آلمان و ژاپن طرح‌هایی را برای تولید قطارهای پرسرعت طراحی و آزمایش کردند. امروزه کشورهای اروپایی به‌ویژه فرانسه و آلمان و کشورهای آسیای جنوب‌شرقی چون ژاپن، کره جنوبی، چین و تایوان تولیدکنندگان عمده قطارهای پرسرعت هستند. میزان احداث شبکه‌های ریلی و دسترسی به آن‌ها در نواحی مختلف دنیا متفاوت است. قاره اروپا (نه فقط کشور فرانسه) گسترده‌ترین شبکه خط‌آهن را در میان قاره‌های جهان دارد و سفر به بیشتر کشورهای این قاره از طریق خط‌آهن و قطار امکان‌پذیر است. کشورهای ایالات متحده آمریکا، روسیه، چین و هند بیشترین میزان خطوط ریلی را در جهان دارند. ایالات متحده آمریکا دارای گسترده‌ترین و طولانی‌ترین شبکه ریلی در جهان است که ۸۰ درصد آن به حمل بار اختصاص دارد. بیشترین میزان خطوط سریع‌السیر و طولانی‌ترین خط قطار تندروی جهان متعلق به کشور چین است. جغرافیای کاربردی (دوازدهم) صفحه ۴۹

۹۸. گزینه ۱ درست است.

جغرافیای حمل‌ونقل شاخه‌ای از دانش جغرافیاست که جابه‌جایی انسان، بار و اطلاعات را در سطح زمین مطالعه می‌کند و به بررسی الگوهای پراکندگی و شیوه‌های حمل‌ونقل و تأثیرات آن‌ها بر محیط به‌منظور برنامه‌ریزی و مدیریت مطلوب منطقه‌ای می‌پردازد. از آنجایی که حمل‌ونقل در فعالیت‌های اقتصادی و مکان‌گزینی واحدهای تولیدی، خدماتی و تجاری نقش مهمی دارد، جغرافیای حمل‌ونقل، شاخه‌ای از جغرافیای اقتصادی محسوب می‌شود. جغرافیای کاربردی (دوازدهم) صفحه ۴۴

۹۹. گزینه ۲ درست است.

تا پیش از انقلاب صنعتی وسایل حمل‌ونقل زمینی به‌کندی و با صرف زمان زیاد، مسافت‌های طولانی را طی می‌کردند و فقط میزان کمی بار را می‌توانستند حمل کنند. اختراع موتور بخار تحول بزرگی در حمل‌ونقل آبی و ریلی به‌وجود آورد. در اوایل قرن نوزدهم، نخستین لوکوموتیوهای مجهز به موتور بخار در انگلستان ساخته شدند. قطارها در بین شهرها به‌حرکت درآمدند و این کشور را به زادگاه قطار تبدیل کردند. به این ترتیب، حمل‌ونقل ریلی موجب حرکت آسان‌تر بار و حمل بارهای سنگین به نقاط نسبتاً دور شد و به‌مرور رونق بسیار پیدا کرد. بعدها با کشف و استخراج نفت و استفاده از آن به‌جای زغال سنگ، سرعت و کارایی وسایل حمل‌ونقل بیشتر شد. در اوایل قرن بیستم، اختراع و تولید انبوه خودرو، چهره فضاهای شهری و خارج از شهرها را تغییر داد. در طی جنگ جهانی دوم، اولین هواپیمای جت در آلمان ساخته شد. موتور جت توان بیشتری داشت و موجب شد هواپیماهای مسافربری بزرگ‌تری ساخته شود و هواپیماهای جت مسافربری در آسمان به پرواز درآیند. بنابراین، در گزینه «۱»، قرن بیستم و در گزینه «۳»، پس از انقلاب صنعتی و در گزینه «۴»، اختراع موتور بخار در عصر اکتشافات جغرافیایی مشاهده نمی‌شود. جغرافیای کاربردی (دوازدهم) صفحات ۴۲ و ۴۳

۱۰۰. گزینه ۴ درست است.

بسیاری از اطلاعاتی که امروزه با آن‌ها سروکار داریم، به‌نحوی با موقعیت مکانی ارتباط دارند. برای مثال شهرها و روستاها، کارخانه‌ها، بناها و آثار تاریخی، پوشش گیاهی، جمعیت، ناهمواری‌ها، منابع و معادن، تأسیسات و تجهیزات شهری، راه‌ها و شبکه‌های حمل‌ونقل و ... هر یک فضایی جغرافیایی را اشغال کرده‌اند و ویژگی‌هایی دارند. به‌عبارت دیگر، داده‌ها و اطلاعات دو مؤلفه دارند: الف) داده‌های مکانی که بیانگر موقعیت جغرافیایی است. ب) داده‌های توصیفی که دارای ویژگی‌هایی از قبیل پوشش گیاهی زیاد، شیب کم و ... است. جغرافیای کاربردی (دوازدهم) صفحه ۳۸

۱۰۱. گزینه ۳ درست است.

در روستاها با فراهم شدن امکانات و تجهیزاتی چون آب و برق و راه‌سازی، استفاده از ماشین‌آلات کشاورزی پیشرفته (یا وقوع انقلاب سبز) تغییرات قابل ملاحظه‌ای در چهره و کالبد روستاها نسبت به گذشته پدید آمد. البته میزان این تغییرات از ناحیه‌ای به ناحیه دیگر متفاوت بوده است. به‌علاوه اگرچه در بیشتر روستاها فعالیت غالب، زراعت است، نقش و عملکرد برخی از روستاها تغییر کرده و عملکردهای جدیدی به‌طور مستقل یا علاوه بر زراعت در این روستاها پدیدار شده است که از آن جمله می‌توان به روستاهایی با نقش صیادی، گردشگری و صنعتی که در آن صنایع کوچک تبدیلی یا خانگی رونق زیادی دارند، اشاره کرد. بنابراین می‌توان گفت سه پدیده توسعه صنایع کوچک روستایی، خدمات گردشگری و گسترش انقلاب سبز به‌طور مشترک تغییرات قابل ملاحظه‌ای در چهره و کالبد

روستاها به وجود آورده‌اند. گزینه «۱» فقط مربوط به انقلاب سبز است. در گزینه «۲»، شیوه‌های زندگی جدید و شهرگرایی ارتباط مستقیمی با سه پدیده مزبور ندارد و گزینه «۴» نیز صرفاً در ارتباط با توسعه صنایع کوچک روستایی و خدمات گردشگری است و با انقلاب سبز که نوآوری در زراعت است، مطابقت ندارد. جغرافیای کاربردی (دوازدهم) صفحات ۱۷ و ۳۲

۱۰۲. گزینه ۴ درست است.

بنیاد مسکن انقلاب اسلامی نیز از جمله نهادهایی بود که در سال ۱۳۸۵ با هدف تأمین مسکن محرومان، به‌ویژه روستاییان تشکیل شد. تهیه و اجرای طرح‌های هادی روستایی از وظایف مهم بنیاد مسکن انقلاب اسلامی است. در این طرح‌ها کاربری‌های اراضی روستا شناسایی و نقشه‌های وضع موجود آن تهیه می‌شود. در این طرح‌ها ساماندهی کاربری‌های مسکونی، کشاورزی، خدماتی و نیازها و همچنین چگونگی گسترش روستا در آینده معین می‌شود و راهکارهایی برای بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی روستاها ارائه می‌شود. گزینه «۴» مربوط به فعالیت‌های جهاد سازندگی است. جغرافیای کاربردی (دوازدهم) صفحه ۳۳

۱۰۳. گزینه ۱ درست است.

نورپردازی و روشنایی معابر از جمله مبلمان شهری است. این پدیده مانند سایر پدیده‌های مبلمان شهری می‌تواند در تقویت فرهنگ و هنر ملی نقش داشته باشد. اما این پدیده علاوه بر زیباسازی شهر، به کمک هوشمندسازی شهر و تنظیم روشنایی و نورپردازی و روشن و خاموش شدن خودکار معابر در ساعات مختلف، می‌تواند در افزایش امنیت اجتماعی شهرها نیز نقش داشته باشد. جغرافیای کاربردی (دوازدهم) صفحات ۱۹ و ۲۰

۱۰۴. گزینه ۲ درست است.

از سال ۱۳۳۵ روند شهرنشینی در ایران سرعت گرفت و دوره شهرنشینی سریع آغاز شد. مهم‌ترین علل شهرنشینی سریع عبارت بودند از: الف) از آنجایی که بودجه کشور ما متکی به درآمد حاصل از فروش نفت است و این درآمد در دست دولت ذخیره می‌شود، دولت‌ها با استفاده از درآمد نفتی، بیشترین سرمایه‌گذاری‌ها، توسعه کارخانه‌ها و تجهیزات و زیرساخت‌ها را به شهرها اختصاص دادند. ب) از سال ۱۳۴۱ اصلاحات ارضی در روستاها انجام گرفت. اصلاحات ارضی یعنی تغییر قوانین مالکیت زمین و توزیع مجدد آن به نفع کشاورزان. در ایران، اصلاحات ارضی در سه مرحله با سلب مالکیت مالکان بزرگ (ارباب‌ها) و واگذاری زمین به دهقانان خرده‌پا انجام گرفت، اما به سبب تقسیم نادرست زمین، حمایت نکردن دولت از کشاورزان، توجه به صنایع مونتاژ و واردات کالا از کشورهای خارجی نه‌تنها وضع روستاییان بهتر نشد، بلکه شرایط انهدام کشاورزی در ایران فراهم آمد؛ در نتیجه، مهاجرت روستاییان به شهرها شدت گرفت. جغرافیای کاربردی (دوازدهم) صفحات ۱۹ و ۲۰

۱۰۵. گزینه ۱ درست است.

به‌طور کلی، مادرشهر یا متروپل بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا یک کشور است. این شهر ممکن است پایتخت یا شهر اصلی یک ناحیه باشد که مرکز حکومتی، مذهبی، تجاری و ... است و از این جنبه‌ها بر سایر سکونتگاه‌ها برتری دارد. برای حداقل جمعیت مادرشهر، ارقام مختلفی را ذکر کرده‌اند و در این مورد توافقی وجود ندارد. معمولاً به مادرشهر، کلان‌شهر نیز گفته می‌شود و به شهرهایی با بیش از ۱۰ میلیون نفر جمعیت مگاسیتی نیز گفته می‌شود. برخی از این کلان‌شهرها به سبب نقش مهم آن‌ها در اقتصاد و تجارت جهانی، حوزه نفوذ بسیار وسیعی در سطح جهان دارند و به آن‌ها جهان‌شهر گفته می‌شود. بنابراین عبارت‌های «الف» و «ب» مربوط به جهان‌شهرها است. عبارت «ج» فقط مربوط به مادرشهرها است و به‌طور کامل شامل جهان‌شهر نمی‌شود و عبارت «د» بیانگر مفهوم منطقه مادرشهری است. جغرافیای کاربردی (دوازدهم) صفحات ۱۲ و ۱۳

فلسفه و منطق

۱۰۶. گزینه ۱ درست است.

کودک با استفاده از کلمه این یا آن نشان می‌دهد که به وجود آن شیء پی برده است، ولی از ماهیت و چیستی آن آگاه نیست. یعنی می‌خواهد بداند که چه ویژگی‌های مخصوص به خود دارد که آن را از دسته دیگر موجودات متمایز و متفاوت می‌کند. درس اول، ص ۳

۱۰۷. گزینه ۲ درست است.

فرق بین وجود و ماهیت پایه یکی از برهان‌های ابن‌سینا در اثبات وجود خداوند است و توماس آکوئیناس هم مانند ابن‌سینا این نظر را پایه برهان‌های خود در خداشناسی قرار داد. درس اول، ص ۶

۱۰۸. گزینه ۱ درست است.

در قضیه «مثلث دارای سه ضلع است.» رابطه میان موضوع و محمول، وجوبی است؛ همانند قضیه مداد جسم است، اما در سه گزینه دیگر، رابطه میان موضوع و محمول، امتناعی است. درس دوم، ص ۹

۱۰۹. گزینه ۴ درست است.

رابطه وجود با شریک خدا، رابطه امتناعی است؛ یعنی «شریک خدا» ممتنع الوجود بالذات است، پس مانند رابطه وجود با زوج فرد است، اما رابطه وجود با سایر مفاهیم رابطه امکانی است، یعنی همگی ممکن الوجود بالذات هستند. درس سوم، ص ۱۱

۱۱۰. گزینه ۳ درست است.

یکی از کهن‌ترین مسائل فلسفی، مسئله علت و معلول است. رابطه علیت رابطه‌ای وجودی است، اما رابطه اجزاء یک ساعت، رابطه وجودی نیست، بلکه رابطه بعد از وجود است. فیلسوفان تجربه‌گرا به‌جز هیوم اصل علیت را اصلی حسی و تجربی می‌دانند. درس سوم، ص ۱۴

۱۱۱. گزینه ۱ درست است.

دکارت معتقد بود که اصل علیت، جزو اصول اولیه‌ای است که انسان آن را به‌طور فطری درک می‌کند و اصلی تجربی نیست. از نظر هیوم درک رابطه ضروری میان علت و معلول از طریق تجربه به‌دست نمی‌آید، بلکه ناشی از انعکاس ذهنی است که او آن را تداعی می‌نامد. او می‌گوید که تداعی علیت چیزی جز یک حالت روانی ناشی از توالی پدیده‌ها نیست. از نظر فیلسوفان مسلمان اصل علیت، اصلی عقلی است، ولی این‌گونه هم نیست که انسان به‌طور مادرزادی و از همان بدو تولد با این قاعده آشنا بوده و آن را درک می‌کرده است. درس سوم، ص ۱۵-۱۷

۱۱۲. گزینه ۲ درست است.

آنچه به معلول ضرورت وجود می‌دهد، علت است. معلول با قطع نظر از علت، امکان ذاتی دارد و با آمدن علت (تامه)، وجود معلول ضرورت می‌یابد و موجود می‌شود. درس سوم، ص ۱۹

۱۱۳. گزینه ۴ درست است.

لازمه و نتیجه اصل وجوب بخشی علت به معلول، تخلف‌ناپذیری و حتمیت نظام هستی است. درس سوم، ص ۲۰

۱۱۴. گزینه ۳ درست است.

از نظر دموکریتوس ماده اولیه تشکیل‌دهنده جهان، ذرات ریز تجزیه‌ناپذیر و غیرقابل تقسیمی هستند که در فضای غیرمتناهی پراکنده و به‌شکلی سرگردان حرکت می‌کرده‌اند و برخوردهایی با هم داشته‌اند. در این برخوردهای اتفاقی، ذراتی که هم‌اندازه و هم‌شکل بوده‌اند، گرد هم آمده و عناصر اصلی عالم طبیعت را تشکیل داده‌اند. درس چهارم، ص ۲۲

۱۱۵. گزینه ۴ درست است.

اتفاق به معنای رخ دادن حادثه پیش‌بینی‌نشده با هیچ‌یک از اصول و لوازم علیت مخالف نیست. اتفاق به معنای نفی غایتمندی، مستلزم انکار علت نخستین است و نظر آن دسته از فیلسوفان که در عین انکار خداوند می‌خواهند برای جهان و انسان هدف و غایت تعیین کنند، قابل نقد است. پذیرفتن غایت و هدف برای پدیده‌های جهان، بدون قبول خداوند امکان‌پذیر نیست. درس چهارم، ص ۲۶

۱۱۶. گزینه ۲ درست است.

فیلسوفان بزرگ یونان، از جمله سقراط، افلاطون و ارسطو در جامعه‌ای زندگی می‌کردند که مردم آن به خدایان متعدد اعتقاد داشتند. گرچه سقراط نیز گاهی از لفظ خدایان استفاده می‌کرد، ولی گزارش افلاطون از جریان محاکمه وی نشان می‌دهد که او به وجود خدای یگانه معتقد بود. توصیفات که افلاطون از خداوند ارائه می‌کند نشان از این دارد که او خدا را موجودی برتر و متعالی می‌داند و با نام مثال خیر یا نیک معرفی می‌کند. ارسطو نیز در براهینی که برای اثبات وجود خداوند ذکر می‌کند، خدا را واقعیتی برتر و متعالی و الهی می‌داند. ارسطو که از قدرت استدلال قوی برخوردار بود، تلاش کرد برهان‌هایی بر اثبات وجود خدا ارائه کند که از استحکام خاصی برخوردار بودند. درس پنجم، ص ۳۱ تا ۳۴

۱۱۷. گزینه ۴ درست است.

از نظر دکارت تصور من از حقیقتی نامتناهی و دانا و توانا که خود من و هر چیز دیگری به‌وسیله او خلق شده‌ایم، از خودم نمی‌تواند باشد؛ زیرا من موجودی متناهی هستم و این تصور از هیچ موجود متناهی دیگر هم نیست. پس این تصور از جانب یک وجود نامتناهی است؛ اوست که می‌تواند چنین ادراکی را به من بدهد. درس پنجم، ص ۳۴

۱۱۸. گزینه ۳ درست است.

فارابی می‌گوید اگر پدیده‌ای که الآن موجود است، معلول علتی باشد و آن علت هم معلول علت دیگری باشد و سلسله این علت و معلول‌ها، بخواند تا بی‌نهایت پیش برود، چنین تسلسلی محال است و در خارج تحقق نمی‌یابد؛ زیرا اگر سلسله علت‌ها بخواند تا بی‌نهایت به عقب برگردد، بدین معناست که آغاز و ابتدایی در کار نباشد و در این صورت اصلاً چیزی پدید نمی‌آید تا نوبت به معلولی برسد که اکنون پیش روی ما است. درس ششم، ص ۴۲

۱۱۹. گزینه ۲ درست است.

طبق نظر ابن‌سینا موجودات این جهان، ممکن‌الوجود بالذات هستند و وجود آن‌ها به واجب‌الوجود بالذات وابسته است. تمام اشیای جهان که موجود هستند، واجب‌الوجود بالغیر هستند و به واجب‌الوجود بالذات که وجوب وجودش از ناحیه خود آن ذات (نه از ناحیه یک امر بیرونی) است، وابسته هستند. درس ششم، ص ۴۵

۱۲۰. گزینه ۳ درست است.

از نظر فلاسفه مسلمان باید ابتدا وجود خدا را از طریق عقل و تفکر و اندیشه پذیرفت و سپس با وی ارتباط معنوی برقرار کرد. درس ششم، ص ۴۷

روان‌شناسی

۱۲۱. گزینه ۳ درست است.

الف) مشاهده یکی از روش‌های اصلی جمع‌آوری اطلاعات و توصیف موضوعات مختلف است و بسیاری از محققان با مشاهده، رفتار حیوانات و آدمیان را مطالعه می‌کنند؛ مثلاً با مشاهده دقیق رفتار حیوانات می‌توانیم رفتار نوع‌دوستانه در آن‌ها را مطالعه کنیم یا با فیلمبرداری از نوزادان، می‌توان جزئیات الگوهای حرکتی آنان را مشاهده و توصیف کرد. همچنین بررسی رفتار کودک در روز ورود به مهدکودک، قابل مشاهده مستقیم است.

ب) اضطراب یک ویژگی روانی است و برای سنجش میزان آن از آزمون استفاده می‌شود؛ زیرا آزمون‌ها ابزاری برای کمی کردن ویژگی‌های روان‌شناختی هستند.

ج) موضوعاتی را که نمی‌توان به‌صورت مستقیم مشاهده کرد، می‌توان با استفاده از پرسش‌نامه‌ها کسب کرد. در چنین حالتی محقق از خود فرد درباره افکار و رفتارهای خاص او سؤال می‌کند. مثلاً افراد با پاسخ دادن کتبی به سؤالات یک پرسش‌نامه می‌توانند نظر خود را درباره میزان شیوع مصرف مواد مخدر مشخص کنند. در این مورد، مصاحبه کردن روش به‌صرفه‌ای نیست؛ چون ما فقط می‌خواهیم درباره میزان شیوع مصرف مواد مخدر سؤال کنیم و نیاز به گفت‌وگوی هدفمند و سازمان‌یافته و سؤالات متعدد نداریم. (درس ۱)

۱۲۲. گزینه ۴ درست است.

به اثر نادیده گرفتن حل مسئله برای مدت زمان مشخص، اثر نهفتگی می‌گویند.

اگر هنگام حل مسئله، قادر به ارائه راه‌حل فوری نبودید، نگران نباشید؛ مدتی آن را کنار بگذارید و بعد دوباره تلاش کنید. (درس ۵)

۱۲۳. گزینه ۴ درست است.

در این مرحله از فعالیت کارخانه باید محصولات معیوب ردیابی شوند. بنابراین وقتی کالای معیوبی وجود ندارد و کالاهای سالم به‌اشتباه جدا می‌شوند، هشدار کاذب رخ داده است (ردیابی محرک غایب) و وقتی هم که کالاهای معیوب شناسایی نمی‌شوند و به چرخه توزیع وارد می‌شوند، از دست دادن محرک هدف اتفاق می‌افتد (عدم ردیابی محرک حاضر). هر دو تصمیم، نادرست هستند. (درس ۳)

۱۲۴. گزینه ۳ درست است.

بزرگ و رنگی بودن تابلو، به‌عنوان یک محرک بیرونی حواس حسین و دوستانش را تحریک کرده و توجه آن‌ها را جلب کرده است. با توجه به اینکه حسین و دوستانش می‌دانستند رنگ لباس دوست‌شان سفید است، براساس سبک پردازش و انتظارشان به هر فردی با این لباس توجه می‌کردند. (درس ۳)

۱۲۵. گزینه ۳ درست است.

الف) دریافت قوی‌تر برخی از اندام‌های حسی به‌دلیل از دست رفتن اندام‌های دیگر، به مفهوم «جبران حسی» مربوط است، نه به مفهوم محرومیت حسی. در «محرومیت حسی» اندام‌ها سالم هستند، ولی هیچ محرک خارجی وجود ندارد که آن‌ها را تحریک کند.

ب) در خطاهای ادراکی آنچه حس می‌کنیم (واقعیت)، با آنچه ادراک یا تفسیر می‌کنیم، مطابقت ندارد. (در خطای شناختی به دلیل تعداد زیاد خطاهای ادراکی، باورهای غلط وارد نظام شناختی فرد شده است.)
ج) وقتی محرک هدف وجود دارد، ولی فرد آن را دریافت یا اعلام نمی‌کند، محرک هدف را از دست داده است. (بودن یا نبودن محرک‌های انحرافی، تأثیری در این موضوع ندارد.) (درس ۳)

۱۲۶. گزینه ۲ درست است.

در روش خرد کردن، یک مسئله بزرگ به چند مسئله کوچک تقسیم می‌شود. افراد مسئله‌های کوچک را حل می‌کنند تا به تدریج بتوانند به حل مسئله بزرگ دسترسی یابند.
در هر موقعیت مسئله، با دو حالت وجود مسئله (وضعیت موجود) و حالت دسترسی به راه‌حل (وضعیت مطلوب) مواجه هستیم. در روش کاهش تفاوت وضعیت موجود با وضعیت مطلوب، حل‌کننده مسئله تلاش می‌کند، فاصله این دو وضعیت را کاهش دهد، یعنی در هر گام به وضعیت حل مسئله نزدیک‌تر می‌شود.

روش بارش مغزی در ۴ مرحله انجام می‌شود؛ بعد از اینکه مسئله تعریف شد (مرحله ۱)، سعی می‌شود راه‌حل‌های مختلف ارائه شود (مرحله ۲). سپس معیارهایی برای داوری درباره هر راه‌حل ارائه می‌شود (مرحله ۳) و در نهایت با استفاده از این معیارها، بهترین راه‌حل انتخاب می‌شود (مرحله ۴). (درس ۵)

۱۲۷. گزینه ۲ درست است.

اگر شیشه شیر کودک شش ماهه‌ای را جلوی چشم او پشت سرمان پنهان کنیم، به دنبال آن نمی‌گردد؛ زیرا نوزادان شش ماهه، فقط وقتی که چیزی را ببینند، به آن توجه می‌کنند و وقتی آن چیز از دامنه دیدشان حذف شود، فکر می‌کنند دیگر وجود ندارد. این طرز فکر مربوط به رشد شناختی است. (درس ۲)

۱۲۸. گزینه ۴ درست است.

تفکر فرضیه‌سازی یعنی نوجوانان در پیش‌بینی یک موقعیت، از احتمال‌های مختلف بهره می‌برند و مبنای استدلال آن‌ها واقعیت‌های ملموس و بیرونی نیست. (درس ۲)

۱۲۹. گزینه ۴ درست است.

پیشنهاد‌های «الف و ب» با خطا همراه است و با روش‌های غیرمنطقی صورت می‌گیرد و عمدتاً تابع نظر و احساس شخصی است. مهم‌تر از همه اینکه اجرای آن‌ها، دستیابی به راه‌حل مسئله را تضمین نمی‌کند؛ پس «روش اکتشافی» محسوب می‌شوند، اما پیشنهاد «ج» مبتنی بر محاسبات ذهنی، قواعد منطقی و نیازسنجی واقعی است و به همین دلیل، «روش تحلیلی» محسوب می‌شود. (درس ۵)

۱۳۰. گزینه ۱ درست است.

نوجوانی دوره‌ای است که با شدیدترین و گسترده‌ترین تغییرات زیستی همراه است.
منظور از «بلوغ جنسی» مرحله‌ای است که در آن رشد جنسی رخ می‌دهد و منظور از «رشد جنسی» وقوع تغییرات مربوط به جنس است. برجسته‌ترین تغییرات مربوط به جنس را می‌توان به دو دسته ویژگی‌های جنسی اولیه و ثانویه تقسیم کرد. ویژگی‌های جنسی اولیه به‌طور مستقیم در تولیدمثل نقش دارند و ویژگی‌های ثانویه جزئی از علائم رشد و قابل رؤیت هستند. (درس ۲)

۱۳۱. گزینه ۱ درست است.

وجود خطاهای ادراکی نشان‌دهنده این است که آنچه را احساس می‌کنیم، الزاماً چیزی نیست که در ذهن خود ادراک می‌کنیم؛ مانند خطاهای پونزو و مولر-لایر. هرچه تعداد خطاهای ادراکی بیشتر باشد، به‌عنوان یک خطای شناختی وارد نظام ذهنی فرد می‌شود؛ در این صورت، نتایج آن وخیم‌تر از خطاهای ادراکی (همچون خطای مولر-لایر) است. به دو مثال کتاب توجه کنید:
۱) بسیاری از افراد در ادراک خود از بدن‌شان مشکل دارند؛ چه‌بسا این قبیل افراد بسیار زیبا باشند، اما به دلیل خطای شناختی، به‌طور مکرر جراحی می‌کنند.

۲) دانش‌آموزان از درجه دشواری مطالب درسی، درک متفاوتی دارند؛ برخی، مطالب را سهل و برخی دیگر همان مطلب را دشوار می‌پندارند. مشکل بودن یک درس احتمالاً به دلیل روش غلط مطالعه است، نه اینکه واقعاً دشوار است.
این موارد نمونه‌هایی از خطای شناختی است که بر قضاوت‌ها و تصمیم‌گیری‌های افراد تأثیر می‌گذارد. قضاوت و برداشت نادرست یک نوجوان از بلندقد بودن خود نیز خطای شناختی است. (درس ۳)

۱۳۲. گزینه ۲ درست است.

همان‌طور که در نمودار فراموشی ابینگهوس مشاهده می‌شود، هرچه زمان می‌گذرد، درصد ذخیره‌سازی اطلاعات کاهش می‌یابد، یعنی به‌طور کلی درصد فراموشی اطلاعات بیشتر می‌شود؛ پس گذشت زمان و میزان فراموشی، رابطه مستقیم دارند. البته دقت داشته باشید که در ساعت‌های ابتدایی پس از یادگیری، شدت فراموشی بیشتر است و سپس از شدت فراموشی کاسته می‌شود (گذشت زمان با شدت فراموشی رابطه معکوس دارد).

بهترین راه جلوگیری از فراموش شدن اطلاعات در اثر گذشت زمان این است که اطلاعات را در زمان مناسب (۶-۷ ساعت بعد از یادگیری) مرور کنیم، یعنی فاصله زمانی بین یادگیری و یادآوری را کاهش دهیم. همچنین از مرور کارآمد استفاده کنیم، یعنی در هر بار مرور مطالب، از خود بپرسیم این بار به چه مفهوم جدیدی دست یافتیم که در دفعات پیش به آن نرسیده بودیم. دقت کنید که یادگیری با فاصله و یادگیری عمیق، راهکارهای کنترل اثر تداخل هستند. (درس ۴)

۱۳۳. گزینه ۱ درست است.

نوع رمزگردانی در حافظه حسی، حسی است.

نوع رمزگردانی در حافظه کوتاه‌مدت، حسی (همراه با توجه) است.

نوع رمزگردانی در حافظه بلندمدت، عمدتاً معنایی است. روانشناسی (درس ۴)

۱۳۴. گزینه ۳ درست است.

بیشتر نوجوانان اسامی سخت و دشوار فوتبالیست‌های خارجی را به‌خوبی به خاطر می‌سپارند. یکی از دلایل آن دخالت عوامل عاطفی است، به این معنا که چون به این موضوعات علاقمند هستند، اسامی ورزشکاران، هنرمندان و خودروها را به‌راحتی رمزگردانی، اندوزش و بازیابی می‌کنند. بنابراین، هرچه مطالب را بیشتر دوست داشته باشیم، فراموشی آن‌ها کمتر است (عوامل عاطفی). بسیاری از فراموشی‌ها در عمل ناشی از کم‌توجهی و نبود رمزگردانی است. مثلاً بیشتر ما نمی‌دانیم کفش ورزشی که معمولاً آن استفاده می‌کنیم، چند سوراخ دارد؛ زیرا به آن دقت نکرده‌ایم (عدم رمزگردانی).

وقتی دبیر بدون استراحت و بی‌وقفه درس می‌دهد، تداخل اطلاعات صورت می‌گیرد و آن‌ها را فراموش می‌کنیم (تداخل اطلاعات). انگیزتگی ذهنی و یکنواختی و ثبات از عوامل مؤثر در تمرکز و خوگیری است، نه عوامل فراموشی (رد گزینه‌های ۱ و ۲ و ۴). توجه تقسیم‌شده یکی از عواملی است که کارایی توجه را کاهش می‌دهد (رد گزینه ۳ و ۴). (درس ۴)

۱۳۵. گزینه ۲ درست است.

در روش علمی همواره به‌دنبال جست‌وجوی چیزی هستیم و در جست‌وجوی چیزی بودن، باعث می‌شود تا روش علمی هدفمند باشد. وقتی از مبدأ به‌سوی مقصد در حال حرکت هستیم، جریان رسیدن به هدف را فرآیند می‌گویند. روش علمی تابع قواعد مشخصی است که به‌صورت منظم طی می‌شود، یعنی نظام‌دار است. (درس ۱)